MUS1445 H25 – Fasit og sensorveiledning

Allment:

Emnet presenterer musikk som et historisk situert fenomen, og utforsker musikalsk kreativitet og uttrykk, samtidig som det gir innsikt i bredere kulturelle og politiske omstendigheter. Emnet gir en innføring i grunnleggende historiekunnskaper og kritisk engasjement som er nødvendig for å forstå utviklingslinjer i musikkens historie.

Eksamensoppgavene går ut på å

- Ha kunnskap om sentrale verker, komponister, sjangrer og stiler
- Redegjøre for sentrale utviklinger på grunnlag av læringsinnholdet og pensumlitteraturen
- Reflektere over læringsinnholdet

I vurderingen blir det lagt vekt på

- Innsikt i estetiske prinsipper og deres endring gjennom tidene, i kulturelle sammenhenger av sjangrer og verk, og i debattene rundt dem
- Forståelse av sentrale utviklinger i musikkhistorien
- Faktakunnskap: Korrekt bruk av begrep og terminologi (sjangrer, stiler, slagord i debattene …); kunnskap om konkrete komponister og verk fra undervisningen
- En meningsfull blanding mellom faktakunnskap, fortolkning, kritiske spørsmål ved historien og egne tanker knyttet til forelesningstemaene

Eksemplene skal bli hentet fra undervisningen på tvers av temaene, men på en måte som støtter argumenteringen og svarer på spørsmålet. Det vil si at det er viktigere at eksemplene støtter tankegangen enn at eksemplene er tatt fra et bestemt undervisningstema. Andre eksempler kan brukes i tillegg til, men ikke som erstatning for stykker fra kjernerepertoaret.

Oppgave 1

«Komponister har benyttet seg av forskjellige tilnærminger til å utforske forholdet mellom form og innhold. Drøft noen eksempler på dette og reflekter over de estetiske prinsippene som ligger bak.» –Cirka 500 ord – max 600

Overordnede spørsmål/tankeganger:

- Hvordan får musikk form?
- Hvordan kan forholdet mellom struktur og kreativitet se ut?
- Komponistenes ulike tilnærminger til struktur

Begreper:

- Formes fixes (Ballata, Rondeau)
- Kontrapunkt
- Fuge (Subjekt, kontrasubjekt, dux/comes, eksposisjon, gjennomføring(er))
- Sonatesatsform: ordner strukturell oppbygg, melodisk materiale, bruk av tonalitet og på en viss måte også uttrykk
    - Første/andretema, eksposisjon, gjennomføring, reprise, langsom innledning, koda (dur- og moll-form)
    - Symfonie-skjema med 4 satser, dur- og moll-form
    - Dialog, spenning og oppløsning

Kjernerepertoar:

- Francesco Landini: *Questa fanciulla amor*
- Gilles Binchois: *Tristre plaisir*
- Johannes Ockeghem: *Missa prolationum*
- Johann Sebastian Bach: *Das Wohltemperirte Clavier*
- Joseph Haydn: Sinfonie Sinfonie D-Dur Hob. I:6 "Le matin"
- Wolfgang Amadé Mozart: Klaviersonate Nr. 8 a-Moll KV 310, Symfonie No. 41 C-Dur KV 551
- Ludwig van Beethoven: Klaviersonate no. 29 B flat major, op. 106 «Hammerklavier»
- Franz Schubert: Klaviersonate B-Dur D 960

Oppgave 2

«Vis eksempler på at radikale komponister går tilbake i tid for å hente inspirasjon til sine verker, og drøft paradokset dette innebærer.» – Cirka 500 ord – max 600

Overordnede spørsmål/tankeganger:

- Problematisering av dikotomier som ny – gammel og radikal – konservativ
- Radikale verker kan være radikale i den forstand at de representerer *store forandringer* i forhold til bestående stil-/sjanger-/formale normer, samtidig som de søker tilbake i tid.
- Musikkstilistisk og -estetisk tendens til at historien gjentar seg, også når det gjelder nyskapende reformer (f.eks. mono-/homofoni vs. polyfoni)

Begreper:

- radikal (estetisk vs. politisk betydning) – konservativ
- renessanse
- gresk tragedie
- modernitet (vs. modernisme)
- opplysningstid
- marxisme/kommunisme
- opera; operareformer, buffoniststriden
- monodi, basso continuo, polyfoni, homofoni
- radikal vs. konservativ retning i romantikken
- modernisme
- ekspresjonisme
- fri atonalitet
- dodekafoni/tolvtonemusikk
- «musikalsk bolsjevisme»
- barokk suite
- modus quaternion

Kjernerepertoar:

- Adrian Willaert: *Huc me sidereo*
- Jacopo Peri: *Euridice*
- Claudio Monteverdi: *L'Orfeo*
- Giovanni Battista Pergolesi: *La serva padrona*
- Christoph Willibald Gluck: *Orfeo ed Euridice, Alceste*
- Richard Wagner: *Tristan und Isolde*, *Nibelungenringen*
- Johannes Brahms *Symfoni nr. 4 i e-moll*, op. 98
- Arnold Schoenberg: *Pierrot lunaire*, *Suite für Klavier*, op. 25

Oppgave 3

«Redegjør for historiske eksempler på musikk brukt til feiring og sørgehøytideligheter, og reflekter over musikkens betydning – før og nå – for kulturell samhørighet og individuell følelsesregulering.» – Cirka 500 ord – max 600

Overordnede spørsmål/tankeganger:

- Musikk er en sentral *affektregulator* som gjør det mulig for mennesker å kommunisere og dele affektive tilstander og narrativer. Dette styrker våre interpersonlige relasjoner.
- Musikk har spilt en sentral rituell rolle i alle kjente samfunn, både i overgangsriter som fødsel, bryllup og begravelse og i feiringer som bursdager, religiøse og nasjonale høytider og feiringer av fredsslutninger/krigsseire
- Rekviemsjangeren har hatt ulike funksjoner opp gjennom historien: hjelpe de døde ut av skjærsilden (Mozart), bønn om frelse (Verdi), minnes de døde i krig og slå et slag for freden (Britten), trøste de etterlatte (Brahms og alle de foregående)
- Performative og seremonielle hendelser ved franske hoff på 1600- og 1700-tallet for å feire kongen og hoffet: danse- og musikksjangerne «ballet de cour», «comédie-ballet» og «tragédie en musique» eller «tragédie lyrique» (opera)
- Musikk har vært komponert som reaksjon på hendelser i komponistens samtid helt siden antikken

Begreper:

- Musikk i private og offentlige feiringer, bl.a. religiøse/nasjonale høytider og krigsseire
- Rekviem: messe for de døde => evig hvile, ut av skjærsilden, frelse, trøst, krigskritikk
- Danse- og musikksjangerne «ballet de cour», «comédie-ballet» og «tragédie en musique» eller «tragédie lyrique» (opera) ved franske hoff på 1600-tallet til kongens ære
- Instrumental suite i barokken (eks.: cembalosuite)
- Musikk som politisk middel (manipulasjon/kampmoral) og reaksjon på hendelser
- den franske revolusjon, Napoleon, andre verdenskrig, krigsfanger, delingen av Tyskland
- Kritikk mot monarki og aristokrati => den franske revolusjon; frihet, likhet, brorskap, humanisme
- *Affektlære* (Ess-dur = heroisk)
- Musikk med *antiautoritært* budskap (*rettferdighet og mot, frigjøring fra politisk fengsel*)
- Musikk i *krigsfangeleir: bearbeide traumer, gi håp gjennom feiring av katolsk tro*

Kjernerepertoar:

- Bursdagssanger, sanger til feiring av religiøse høytider, nasjonalsanger
- Georg Friedrich Händel: *Music for the Royal Fireworks*
- Pjotr Tsjajkovskij: *1812-ouverturen*, op. 49
- Otto Mortensen/Nordahl Grieg: «Til ungdommen»
- Wolfgang Amadeus Mozart: *Rekviem i d-moll*, K. 626
- Giuseppe Verdi: *Messa da Requiem*
- Benjamin Britten: *War Requiem*
- Jacopo Peri: *L'Euridice*
- Jean-Baptiste Lully: *Den adelsgale borger*
- Jean-Philippe Rameau: *Les Indes galantes*
- Élisabeth-Claude Jacquet de La Guerre: Cembalosuite nr. 1 i d-moll, fra *Pièces de clavessin;* operaen *Céphale et Procris*
- Ludwig van Beethoven: Symfoni nr. 3, «Eroica»; *Fidelio*; «An die Freude» fra Symfoni nr. 9
- Olivier Messiaen: *Kvartett til tidens ende*

Oppgave 4

«I sin artikkel "Romanticism, the Folk, and Musical Nationalisms" (2021, s. 74) skriver Matthew Gelbart:

> Less ink has been spilled over musical nationalism than blood over political nationalism – but a great deal of ink nonetheless. And arguably some blood, for the two phenomena are closely linked. Musical nationalism has supported and been supported by political nationalism: in the nineteenth century an opera performance could be the catalyst for a revolution, or a tone poem could rally the pride of a politically prostrate nation [en nasjon som ligger nede].
>
> Musical nationalism is clearly a Romantic concept – not just because modern nationalism and musical Romanticism are systems of thought that emerged contemporaneously, but because of a common idea at their nexus [i kjernen]: 'the folk'. It is a concept that depends on both Romanticism and nationalism to make sense, and which in return has undergirded [understøttet] musical nationalism.

Bruk fortrinnsvis eksempler fra undervisningen og pensum i MUS1445 for å forklare hva Gelbart mener, og ta stilling til utsagnene.» – Cirka 500 ord – max 600

Overordnede spørsmål/tankeganger:

- NB it is important that the answer directly refers to the quotation from Gelbart. Her er det også viktigere at eksemplene tilsvarer mer direkte til spørsmålet.
- Kan musikk ha en betydning utenom seg selv?
- Kan musikk kommunisere, og, hvis ja, skal det?
- Debatter rundt symfoniens fremtid etter Beethoven
    - New Germans accuse the "Conservatives": They are sticking to hollow, formalistic principles for the sake of tradition. Aesthetic ideals that are reactionary betray reactionary political views.
    - The "Conservatives" accuse the New Germans: Instead of following purely musical principles, they are replacing musical logic with an 'extramusical' program. Instead of developing a purely musical aesthetic independent of speech, they subordinate music to language.
- Debatt: Hvilket estetisk mål er mer verdifullt: å være uavhengig av ikke-musikalsk innhold og ha betydning i seg selv, eller å uttrykke ikke-musikalsk innhold uavhengig av språk?

Begreper:

- Programmusikk: (Mostly) instrumental music based on an 'extramusical' topic, a so-called 'poetic idea' (from literature, nature, painting…) determined and verbalized by the composer; variety of genres; relationship with tone painting
- Symphonic poem / tone poem
- "New German" school of composers (Franz Liszt, Richard Wagner) and critics (publishing in the Neue Zeitschrift für Musik)
- Absolute music: music that has meaning only in itself, independent of language or any other external reference. Main theorist: Eduard Hanslick
- National romanticism: close interaction with political nationalism and the nation-state concept; overlap with symphonic poem
- Idea of the "folk": Johann Gottfried Herder (1773), *Volkslied* («folksong» and/or «national song»). Complicated concepts: national spirit, national taste, original/unspoilt/pure folk music…

- Reception methods for reading music as national: A “native” creator – Linguistic or musical materials; style and idiom – Values ascribed to the culture – Subject matter – Use of compositions by state institutions

Kjernerepertoar:

- Bedřich Smetana: *Má vlast* (*Vltava*) – indebtedness of Czech nationalism in music to a German tradition, namely, the symphonic poem
- Edvard Grieg: *Lyriske stykker* (Halling) – relationship with folk music and Norwegian statehood; search for the “Nordic tone”
- “Seterjenta” Gjendine Slålien: *Gjendines bådnlåt*